

loane vertebrale" ale întregii montări, cu caracter foarte funcțional.

Văzînd *Capcana* nu ne putem da seama că asistăm la creația aceluiași regizor, într-atîtă stilul diferă. După montarea echilibrată, statică, a lui *Don Carlos*, nu ne așteptam, din partea lui Nic. Moldovanu, la spectacolul „în linii frînte”, nervos, foarte ritmat cu *Capcana*. Modalitatea convine foarte bine piesei polițiste a lui Robert Thomas și mărturisim că spectacolul ne-a interesat (prin „forța lucrurilor” am văzut cîteva *Capcane*) mai mult decît pe alte scene. Decorul modern, frumos, chiar foarte frumos al aceluiași pictor scenograf, Traian Nițescu (colaborarea sa cu Teatrul din Arad s-a dovedit fructuoasă), îi conferă o ambianță foarte propice. Jocul protagoniștilor atinge adesea virtuozități: Agatha Nicolau joacă cu deosebit simț al situațiilor polițiste, în vervă continuă, rolul Femeii; Sorin Gheorghiu nu-și demască nici o clipă personajul, conducînd abil spectatorul pe alte și alte piste de-

ductive, înafara celei autentice, vîndînd mult temperament scenic; straniul personaj al Abatelui capătă sub sutana lui Ion Costea o alură și mai stranie; pentru a treia oară în cadrul însemnărilor de față consemnăm numele lui Constantin Adamovici, și, într-adevăr, actorul este un fel de pylon al colectivului: în rolul Necunoscutului, face o remarcabilă compoziție pitorească, agrementată cu poze filozofice și poze „betive” de calitate; în sfîrșit, Nucu Mihuță (Comisarul de poliție) și Lucia Georgian (Infirmiera) aduc coeficientul de neprevăzut pe care îl rezervă, amîndurora, textul.

Prima impresie arădeană, negativă — repertoriul eterogen — se conjugă cu a doua, pozitivă — acuratețea montărilor. Desigur, am fi preferat o conjugare „în același sens”, o juxtapunere de preocupări. Spre realizarea acestui deziderat am apăsător, încă de la începutul acestor rînduri, pe maneta de alarmă.

Călin Căliman

BACĂU

- „CETATEA NEAMȚULUI” de Vasile Alecsandri
- „ANNA CHRISTIE” de Eugene O'Neill

Primele spectacole prezentate de Teatrul din Bacău în această stagiune: *Cetatea Neamțului* de Vasile Alecsandri și *Anna Christie* de O'Neill duc la o constatare pozitivă. Teatrul a ținut să-și respecte profesiunea de credință mărturisită, cu cîteva luni în urmă, în paginile revistei noastre*, de a renunța la concesiile, de a se strădui să-și situeze activitatea pe treapta superioară a mișcării teatrale. Înafara acestor prime lucrări, curba repertoriului băcăuan se desenează ascendentă. Trei piese într-un act de Sean O'Casey, *Domnul Puntila și sluga sa Matti* de Brecht, *Romulus cel Mare* de Dürrenmatt, *Rădăcini* de Wesker, prin conținutul și valoarea lor artistică, se înscriu printre producțiile menite să slujească educația și cultura teatrală a publicului. Sînt piese care pun la încercare

posibilitățile colectivului, dinamizează veleitățile sale înnoitoare.

Deși nu poartă pecetea celei mai reprezentative dintre operele lui Alecsandri, *Cetatea Neamțului* a cîștigat adeziunea caldă a publicului, impunîndu-se ca un act merituos, de prospectare și valorificare a moștenirii noastre culturale, de împorspătare scenică a liniei de evocare a trecutului istoric. Ca și „novele” istorică „Sobieski și românii” a lui Costache Negruzzi, din care a fost inspirată, *Cetatea Neamțului* reprezintă o lucrare cu un caracter programatic. „Mulțumirea de a redeștepta în public, prin această dramă istorică, amintirea gloriei străbune” — cum precizează Alecsandri într-o scrisoare către un prieten — e legată, firește, de activitatea sa politică, desfășurată în pregătirea Unirii. Asemenea lui Negruzzi, care transcrie acest episod legendar din cronica fie a lui Neculce, fie a lui Costin — cu scopul de a trezi, în

* „Teatrul” nr. 9/1965.

preajma Revoluției din 1848, mîndria națională și elanul patriotic —, scrierea lui Alecsandri are valoarea unui important act propagandistic, pentru că a slujit ideea Unirii și a independenței naționale, prin îndemnul la cercetarea și valorificarea istoriei și a folclorului. Atenția cu care se ascultă astăzi textul *Cetății Neamțului*, text destul de stingaci construit, aplauzele care răsplătesc la scenă deschisă desfășurarea acțiunii lui foarte simple își găsesc justificări în autenticitatea suflului eroic, în incandescența mesajului patriotic, dincolo de imaginea idilică în care sînt reprezentați conducătorii armatei poloneze (prea generoși și umani, căci furia li se topește în fața faptelor de vitejie ale celor 18 plăieși moldoveni), dincolo de unele accentuate false pe care le capătă în final recunoștința românilor.

Dar este în primul rînd meritul creatorilor spectacolului și al regizorului Val Mugur că, la distanță de peste un veac de la prima reprezentație a piesei, faptele bravilor plăieși ne-au apărut într-o lumină vie, emoționantă. Construit într-o viziune romantică, de o cuceritoare simplitate, spectacolul stabilește de la început comuniunea cu aspirația autorului, potențează într-o imagine sobră și expresivă, cu patos și cu autentic dramatism, idealul acestuia: mai presus decît orice, decît viața chiar, stă dragostea de țară și de popor, lupta pentru libertate. Fericit ales, un fragment din „Cîntarea României” de Alecu Russo, în care de asemenea se preamărește iubirea de patrie și vitejia ostașilor români, amplifică forța mesajului, aura sa patriotică. Momentele cele mai reușite ale spectacolului — depunerea jurămîntului plăieșilor, primirea solului polonez Iablonski, tînguirea prizonierilor — poartă în special amprenta muncii atente și inspirate a regizorului. Ideile textului se tălmăcesc fără supralicitări, într-un climat de mare simplitate și sinceritate, propriu operei.

Scenograful Mircea Marosin a conceput spectacolul într-un cadru plastic sugestiv, cu eleganță stilizată. Pe un fundal de perdele, care-și schimbă de la act la act culoarea (galben, roșu și albastru), câteva elemente simple: afeturi de tun, stindarde, embleme, câteva trepte etc., subliniază locul acțiunii. În această ambianță de bun-gust a surprins modul pretențios, dar naiv (căderea corpurilor la tragerea la țintă), în care s-a realizat bombardarea cu ghiulele a cetății.

Structura oarecum liniară a personajelor a solicitat actorii la definirea și îmbogățirea caracterelor prin joc. Spectacolul

trăiește prin forța morală afirmată de cei trei eroi: Farcaș, Tudora, Șoiman. Ion Buleandră, în rolul lui Farcaș, a creat cu credință, cu o autentică vibrație, imaginea tînarului ostaș, ferm hotărît în permanenta înfruntare a dușmanului. Interpretîndu-l pe bătrînul Șoiman, Ion Niculescu-Brună a redat înțelepciunea, curajul și omenia, răspunderea patriotică față de tovarășii săi de luptă. Impetuoasă și sensibilă, vitează, hotărîtă, plină de avînt romantic a apărut Tudora în interpretarea tinerei actriței Constanța Smeu. Am remarcat în spectacol forța dramatică, discreția cu care Lori Cambos s-a impus în personajul episodic: o Română. Se distinge contribuția lui Gh. Musceleanu, în rolul Regelui Sobieski, pe care actorul l-a prezentat cu ifosele, cu înfumurarea și siguranța celui poreclit „fala leșilor, eroul creștinătății”.

* * *

Montarea, în regia lui Vlad Mugur, a piesei *Anna Christie* se înscrie și ea în contextul efortului spre calitate ce caracterizează acest început de stagione băcăuană. Speranța, nevoia de regenerare a eroinei sub influența climatului pur al mării și a oamenilor cinstiți, pe care este construită piesa; mersul lent al omului către om se deslușesc limpede, dincolo de realitatea crudă și violentă care e gata să înghită viața celor trei eroi ai piesei: Christophersen, fiica sa Anna și fochistul Mat Burke. Spectacolul tinde vădit să se impună prin modalitatea unui joc bazat pe simplitate, sobrietate și firesc, lucru desigur lăudabil, de vreme ce în spectacol sînt ocolite stridențele, emfaza patetică, îngroșările, artificialitatea. Totuși, acest mod de interpretare apare încă insuficient aprofundat și stăpînit de actori, deoarece el s-a convertit adesea în inexpressivitate, uneori în simplism. Recrutați din lumea aspră a celor nevoiți să ducă o luptă tragică și grea pentru existență, pentru afirmarea condiției umane, zăgrăviți cu forță realistă, eroii piesei se înfruntă la o tensiune înaltă, își dispută violent nevoia de fericire, evoluția lor se construiește pe situații tari, brutale, dincolo de fapte există înțelesuri profunde. Îndrumați spre sobrietate, actorii au teșit din aripile acestei violențe, care, în cazul de față, este liberatoare, au prezentat în tonuri minore revolta o'neilliană, au scăzut din temperatura dramei, lipsind-o astfel de tonalitatea sa proprie. Nu s-a subliniat așadar suficient pentru spectatori că drama lui

O'Neill este strigătorul sfîșietor al unor oameni care nu vor să se lase mutilați de condițiile vitrege ale societății. Ritmul spectacolului se cerea mai încordat, gestica și intonația mai variată. Semnat de H. Novac, cadrul plastic s-a adevărat piesei cu inventivitate, reușind să sugereze, prin câteva elemente simple, culoarea locală a barului, poezia aspră și frămîntată a mării de dincolo de chei, de puntea micului și sărăcăciosului vas al lui Chris.

Dar încă o dată, chiar dacă adevărata dimensiune a zbuciumului uman din dramă s-a dovedit greu de atins, nu poate fi trecut cu vederea efortul interpreților de a se apropia de el, ca și de adîncimea personajelor o'neilliene, printr-un joc curat, innobilat prin sinceritate.

În rolul titular, Kitty Stroescu, cu inteligența și sensibilitatea ce-i sînt proprii, a subliniat convingător dorința personajului de a regăsi sentimentele curate ale copilăriei. Dar fondul contradictoriu al sentimentelor eroinei, permanenta ei alternare între cruzimea cinică a prostituției și candoarea ei undeva nealterată au rămas învăluite, fără nuanțe, fără strălucire. Ion Niculescu-Brună a ferit pe Chris

Christophersen de accente melodramatice, subliniind cu măsură durerea, neliniștea ce răzbat dincolo de jovialitatea lui. Ion Buleandră în rolul lui Mat Burke a ținut vizibilă scoată în relief lumea înteroară a matelotului plin de forță, scîrbit de mizeriile cotidiene, care aspiră spre frumusețe și lumină, dînd la iveală, de sub masca lăudăroșenici, a înăsprii și a brutalității, cinstea și naivitatea personajului. Meritorie în intențiile sale, compoziția lui nu a cîștigat însă ponderea cuvenită, jocul actorului fiind umbrit de liniaritate, de monotonie. Liliana Rusu, în rolul bătrînei Marthy, nu e lipsită de interes, dar și la ea se resimte necesitatea de a dobîndi mijloace mai mature, mai expresive în conturarea personajului.

Repertoriul „de calibru greu” pe care și l-a propus colectivul băcăuan pretinde neapărat regizorilor și actorilor un efort mai susținut pentru îmbogățirea și stăpînirea mijloacelor de expresie, în general, și un efort spre o mai mare suplețe în interpretare, spre o mai mare disponibilitate la diversitatea stilistică a textelor. Din aceste unghiuri de vedere, repertoriul băcăuan constituie și un program de stimulare profesională.

BRĂILA

• „NU VREȚI SĂ VENIȚI PUȚIN?” de Aziz Nesin

Făgăduiala teatrului din Brăila de a cerceta dramaturgia țărilor vecine, de a crea, prin lucrări mai puțin cunoscute, o mai mare varietate de repertoriu, a trecut în fapt. Montarea piesei *Nu vreți să veniți puțin?* a scriitorului turc Aziz Nesin deschide calea spre cunoașterea unor idei și frămîntări care animă intelectualitatea progresistă din Turcia. Înverșunatul polemist Aziz Nesin, atras îndeobște de forme violente de exprimare a ideilor sale, apare de data aceasta mai puțin spectaculos, dar nu mai puțin preocupat de probleme mari ale epocii, ale existenței umane. Originală, această scriere pentru scenă a lui Nesin are factura unui poem popular în care pe un ton simplu și firesc, învăluit într-o discretă poezie, se închipuie un dialog, cutremurător în semnificația lui, despre viață și moarte, despre foame și mizerie,

despre rostul omului pe pămînt. Împlecind, într-o simbolistică simplă, elemente tradiționale — concepții, învățăminte — din inepuizabilul zăcămint de înțelepciune populară, cu elemente ale gândirii contemporane, Nesin realizează o legendă cu implicații tragice, în care sînt condamnate fără cruțare inerția și compromisul, ignoranța și indiferența față de viață, nădejțile sterile, refuzul de a lupta, de a acționa. Fără o muncă creatoare, fără o permanentă neliniște și fără o chinuitoare osteneală către perfecțiune, viața nu are nici un rost. „Nu de dispariția oaselor și a cărnii mă tem. Ce va fi cu cuvintele, cu culorile, cu albastrul senin ca laptele însputat al cerului, cu roșul soarelui aprins ca flama, cu galbenul de canar, de gutui, cu albul imaculat ca cîntea, ca fata neîntinată, cu mirosurile, cu sunetele, cu lumina din ochi?”